

K teritoriálnímu chování rysa ostrovida

Myslivost 7/2007, str. 41

Ludvík KUNC

Je to už 22 let, co se ukončil život rysa, který byl chován v ZOO Ostrava. Nicméně až do dnešních dnů stále „těžím“ z velkého počtu zážitků, které jsem získal při pochůzkách s polokrotkým rysem. Zdůrazňuji polokrotkým rysem, neboť tato šelma vyrůstala až do věku jednoho roku se svým bratrem.

Takže rys věděl, že člověk není příslušníkem jeho druhu, tato situace měla tu výhodu, že oba sourozenci netrpěli dlouhou chvílí, jako většina zvířat odchovaných člověkem. Měli spoustu času na hry a vzájemné rvačky.

Viděl jsem více rysů vychovaných člověkem. Umělý odchov velkých i malých šelem dnes není valný problém. Technika tohoto odchovu je dokonale propracována, ale vzniká problém čím tato hravá mladá zvířata zaměstnat. Největší problém vzniká, jak naučit mláďata rysa lovit kořist. V přírodě je této technice lovu učí matka do jejich zhruba roku a půl věku. Takové podmínky lze krotké šelmě velmi těžko poskytnout. V letech 1971 až 1984 to bylo možné jen proto, že oba rysové byli chováni v zoo a oba denně vypouštěni do odlehle části zoo, kde nebyly expozice zvířat.

Tato část zoo nebyla přístupná návštěvníkům, zato zde žilo v té době velké množství divokých králíků, zajíců, bažantů, toulavých koček a i větší počet srnčí zvěře. Vedení zoo se tehdy specializovalo na chov divokých rysů, kteří byli odchyceni na Slovensku a chováni pro účely reintrodukce do západních států. Aby byl chov těchto divokých šelem úspěšný, muselo jim být předkládáno značné množství králíků, morčat, slepic atd. Už v průběhu poloviny roku bylo zřetelné, že jeden z rysích samců je mnohem odvážnější a umí lépe zabíjet krmná zvířata. Byl i mnohem aktivnější ve snaze ulovit si i divoká zvířata. Tehdy jsem si ještě neuvědomil, jak velkou roli hraje možnost poskytnout chovaným rysům příležitost k lovu i krmných zvířat. Naposled jsem si to uvědomil v Pavlově u Ledče, kde je dosud chován krotký rys Filip a i dříve, dokud žila rysice Terežka na Uhlíkově, či rysice Mura chovaná ve Snině. Viděl jsem i další krotké rysy, kteří neměli zdaleka takové podmínky jako zmíněný rys Sixi v ostravské zoo.

Dnes je areál, do kterého byl tehdy rys denně vypouštěn, téměř bez drobné zvěře, většina zde už není. Záměrně se o tom zmiňuji, neboť jsem si vědom, že i tento výjimečný rys, který dokázal ulovit srnčí zvěř i divoké prase, by neměl žádnou šanci na přežití v horské přírodě. Trvalo více let, než jsem si plně uvědomil, že je velký rozdíl lovit zvířata, která rysa neznala, a pokoušet se o lov divokých zvířat, která rysa znají. Ta jsou mnohem opatrnější a daleko více ve střehu. Náš rys by musel dříve či později hledat snadnější kořist, tedy hospodářská zvířata, čímž by se dostal do střetu s člověkem.

S rysem Sixi bylo natočeno mnoho filmů ve Velké Fatře, Roháčích, Jeseníkách i jinde. Rys ale neměl zájem o spolupráci a dělal si, co chtěl. Řadu let jsem trpěl obavou, že šelma unikne do nepřehledných porostů kleče, protože k tomu měla mnohokrát příležitost. I když rys vícekrát unikl, nakonec se ho přece jen podařilo chytit a dovézt do lovecké chaty. V té době jsem si dostatečně neuvědomoval, že kamkoliv jsme rysa přivezli, všude byl vetřelcem. Vodili jsme ho totiž do území, které patřilo divokým rysům – jen on věděl, že by musel

podstoupit boj o toto území, kde byl cizincem. Je i pravděpodobné, že tušil v blízkosti majitele území, který by ho napadl a z území vyhnal.

Že odvaha rysích samců je v období rysí říje mimořádná, mohu doložit jedním případem. Rysa Sixiho jsme dovezli v transportní bedně v terénním autě do západních Tater do lovecké chaty, v jejímž okolí měl být natáčen film. V noci byl rys velmi nepokojný, ač byl umístěn v chatě. Ráno se ukázalo, že okolí chaty obchází divoký rys, kterého nepochybně vzrušil pach transportní bedny. Divoký rys okolí chaty i transportní bednu postříkal močí a výměškem přířitních žláz.

Dnes vím, že například území Beskyd je zcela rozděleno na jednotlivá teritoria a že zde není více prostoru pro více než 15 - 20 rysů. Všechna dorůstající mláďata, zvláště dospívající samečci, jsou z teritoria nemilosrdně vyháněna a nezbývá jim než migrovat do míst, která ještě nejsou obsazena.